

מאמר שבועי בדרכי עבודת ד' ועניני הזמן

מפי מרן פוסק הדור

הגאון רבי משה שטרנבוך שליט"א

פרשת בראשית תשפ"ג

כל העובדות שבתורה הם דינים והוראות להלכה למעשה

"בראשית ברא אלוקים" (א.א.).

פירש"י, "אמר רבי יצחק, לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם, שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא, הוא בראה ונתנה לאשר ישר בעיניו, ברצונו נתנה להם וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו", ע"כ.

ונראה בביאור עומק כוונת קושיית רבי יצחק ותירוצו, הדנה בתורה הקדושה ישנם גם סיפורי עובדות, וגם דינים והוראות היאך לנהוג למעשה, ולכן הקשה רבי יצחק, שלכאורה היה ראוי לפתוח תחילה בדינים והוראות שזהו עיקר התורה, ומדוע פתחה התורה בסיפורי עובדות שלכאורה הם טפלים מאוד, שהרי אין בהם שום הוראה להנהגה למעשה ואין להם שייכות לעיקר התורה.

ועל זה השיב רבי יצחק, שבאמת אין בתורה סיפורי עובדות כלל, אלא כל **העובדות שבתורה הם הוראות ודינים איך לנהוג**, שהרי מכוח פרשת בראשית אנו זוכים עפ"י דין תורה בארץ ישראל, והרי מבואר שפרשת בראשית היא "דין תורה", ולכן אדרבה בדווקא פתחה תורה בפרשת בראשית תחילה, כדי להורות שהעובדות שבתורה איננם סיפורי מעשיות בעלמא, אשר אפשר ח"ו להדחיקם לסוף התורה כאילו הם טפלים ונידחים, אלא גם המעשיות שבתורה הם גופי דיני תורה ממש, והרי הם חשובים לא פחות משאר דיני התורה.

◆◆◆

בזוה"ק (במדבר קנ"ד.) אמרו "מי שחושב שאותו הלבוש הוא התורה ממש, [והיינו שחושב שהעובדות הכתובות בתורה הם עצמם גופי התורה, ואינו מאמין שכל העובדות הם רק לבוש חיצוני לגופי דיני תורה שנמצאים בתוכם], תיפח רוחו ולא יהא לו חלק לעולם הבא", ועוד אמרו בזוה"ק שכל תיבה ותיבה בתורה הקדושה היא שמוותי של הקב"ה ונרמז בה הקשר שלנו עם הקב"ה ועם העולמות העליונים בדברים עמוקים ורמזים לאין שיעור, **וחס ושלום לומר שפרשת בראשית היא כעין "סיפורי היסטוריה"**, אלא זהו תורת ה' שהיא למעלה מהשגתינו.

ולפני שלומדים חומש בראשית ראוי להקדים הקדמה זו שהתורה הקדושה היא למעלה מהשגתינו, וגם העובדות הכתובים בה הם גופי תורה ורמזים בהם סודות נפלאים עד אין קץ, וכן כתב מאורעות העולם גנוזים בה, כי איסתכל באורייתא וברא עלמא, וכן כתב הרמב"ן בהקדמתו לחומש בראשית, שחכמתו הנשגבה של שלמה המלך בכל הבריאה כולה, [בכחות העשבים וסגולתם, מעשה המזלות והכוכבים, תוקף הרוחות ומחשבות אדם וכחות השרשים וכו'], הוא מתוך התבוננותו בחכמת התורה, כי התורה הקדושה כלולים בה כל החכמות הקיימים בבריאה.

◆◆◆

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה מספר תמיד בשיחותיו עובדות מגאונים וצדיקים, וזכורני שהגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל התנגד לזה ואמר לו שעל ידי לימוד התורה בלבד משיגים גם יראת שמים, וחובתנו ללמוד תורה ולא לספר מעשיות, ומו"ר זצ"ל השיב לו שבתורה הקדושה יש חומש שלם - חומש בראשית שכל כולו מלא בעובדות, והרי שיש תועלת מרובה ללמוד אורחות חיייהם של גדולים וצדיקים שבכוחו להלהיב הלבבות ללמוד מהם אורחות חיים ויראת שמים. אבל הרב אברמסקי דחה את תשובתו, ואמר שמחומש בראשית אין להביא ראיה שהרי כולו מלא הלכה, שכן העובדות הכתובות בו אינם רק כדי ללמוד מהם מוסר ואורחות חיים, אלא לומדים מהם עיקרי תורה ממש, [אמנם מו"ר אמר לי שעומד בדעתו וימשיך להגיד מעשיות מקדושי עליון שמחזק ביראת שמים, ואכן סיפר לעתים תכופות עובדות על הקדוש החפץ חיים ועל עוד גדולי ישראל].

יסוד האמונה בבריאת העולם

"בראשית ברא אלוקים" (א.א.).

יש לתמוה איך ישנם בעולם כופרים ואפיקורסים, והלא מעשה ה' וגבורותיו ניכרים בכל פינה, וכמו שפשוט לכל בר דעת שמכתב אינו יכול להתהוות

מעצמו על ידי הרבה טיפות דיו שנפלו ונסדרו מעצמם, (וכמו שהאריך בזה בחובת הלבבות שער הייחוד פרק ו', עיי"ש), כך גם כל העולם שנברא בדקדוק ובחכמה נפלאה, לא יתכן להתהוות מעצמו.

והגע עצמך, אילו היה כדור הארץ קרוב מעט יותר לשמש או מעט רחוק יותר לא היה העולם יכול להתקיים, וכן כל מיליארדי הכוכבים אשר כולם משלימים יצירה אחת גדולה, מעידים על אמיתת הבורא וכמוש"כ (תהלים י"ט ב') "השמים מספרים כבוד אל ומעשי ידיו מגיד הרקיע", וא"כ היאך ישנם כופרים בעולם, ובפרט שרבים מהכופרים הם אנשים משכילים בשאר שטחי החיים, והיאך יתכן שנסתם ליבם וטחו עיניהם מראות דבר פשוט כ"כ שיש בורא לעולם.

ושמעתי בשם הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע שביאר בזה, שבאמת על פי הטבע אין מקום לכפירה כלל, אבל הקב"ה שברא העולם, וברא אור וברא חושך וברא טוב וברא רע, ברא גם את "יצר הכפירה" המושך את האדם באופן בלתי טבעי להיות כופר, כי מאחר שלולא כח הכפירה לא היה לאדם נסיון שהרי שהיה ברור ללא שום ספק את אמיתת הבורא ושכר ועונש, ברא הקב"ה בעולמו יצר הכפירה כדי שיקבל האדם שכר לעתיד לבוא על מה שהאמין בקב"ה והתגבר על יצר הכפירה.

◆◆◆

אכן הגאון הקדוש רבי אלחנן וסרמן זצ"ל ביאר הדברים באופן אחר, שהתאווה מעבירה את הכופרים על דעתם, כי מאחר שאם יודו באמת שיש בורא לעולם, הם יוכרחו ממילא גם לקבל על עצמם עול לחיות כפי רצון הבורא, שהרי זה וודאי שהבורא לא ברא את העולם לחינם אלא יצרו לצורך מטרה מסוימת, ובודאי אף השאיר הדרכות היאך להשתמש בעולמו, וזהו תורתנו הקדושה, על כן כדי לחיות בחופשיות בלא שום עול, הם כופרים במציאות ה' כדי לדחות את מצפון האמת שבקרבם.

והוסיף הגאון רבי אלחנן זצ"ל וביאר, שהשודד מעוור עיני חכמים ומוציא מהם את הדעה הברורה, וכיון שהם רוצים להיות חופשיים מכל עול וללכת אחר התאוות, הרי הנגיעות משבשים את דעתם עד שהם משכנעים את עצמם היטב בדעותיהם הכוזבות והמשובשות כל כך.

◆◆◆

והנה בדורות האחרונים מנהלים אנשי המדע מלחמה נגד התורה והאמונה, והמציאו שיטה חדשה שהאדם יסודו מקוף שנברא לפני מיליארדי שנים ונשתנה צורתו במשך השנים עד שהגיע לצורת אדם, ולמרבה החרפה נתקבלו דברי הבליהם אצל רוב אנשי מדע בכל מקום.

והדבר פלא היאך מתגאים הם בשיטתם שהם צאצאי הקוף, והרי באמת לבושה ייחשב להם שמקור יצירתם הוא מקוף, ואיך מסכימים הם להאמין שזקני זקניהם בדורות הקדמונים היו קופים.

אמנם סוד הדבר הוא כמו שביאר הגה"ק מהרי"ל דיסקין זי"ע שיש כאן יצר הרע מיוחד של כפירה המשבש את האדם ומטעה אותו בהבלים ממש, או כמו שביאר הגה"ק ר' אלחנן וסרמן זצ"ל שהתאווה מעבירה אותם על דעתם, עד הם מוכנים להשפיל ולבזות את עצמם שהם צאצאי קופים, והעיקר לא לקבל את האמת שיש בורא לעולם.

ובשם הגה"צ רבי מרדכי פגרמנסקי זצ"ל שמעתי לבאר טעם הדבר שהכופרים מסכימים לבזות עצמם שהם תולדה של קופים, שהם מאמינים בכך כדי לסייע לעצמם לנהוג כבהמות, שהרי אם בני אדם הם תוצאה מקוף, אפשר להתנהג כבהמה, והם משתמשים במדע כדי להרגיע את עצמם שהם אכן בהמות.

עוד שמעתי מפי אחד מגדולי הדור זצ"ל שביאר סוד העניין, שהגויים בלא"ה מסתכלים על אבותיהם כאנשים נושנים ובערים מדעת, שלדעתם ככל שהדורות ישנים ועתיקים יותר, כך הם פחות מפותחים, שהלא הדורות הקודמים לא היה להם את כלי הטכנולוגיה של ימינו, וקודם לזה לא ידעו אפילו קרוא וכתוב, וקודם לזה היה תקופת אבן וכו', ולכן אינם מרגישים פגם בזה שאבותיהם בדורות הקדמונים יותר היו כל כך בלתי מפותחים עד שהיו קופים, אבל אצלנו בריאת העולם מפורש ומבואר בתורה, ואנחנו רואים ויודעים שאדרבה, ככל שהדורות מוקדמים יותר, כך הם היו חכמים ומרוממים יותר, ואם הראשונים

לעילוי נשמת הצדיק הגאון רבי נתן בן הגאון ר' צדיק אברהם דיסלדורף זצ"ל, מכני קהילתו ומקורביו של מרן רבינו שליט"א וראש כולל "אור המאיר" בהר נוף מרן רבינו שליט"א הספידו לפני מיטתו והפליג בשבחו באומרו: "הוא היה צדיק, טוב לשמים וטוב לבריות, ועניו בתכלית העניוה, לא חיפש כבוד ולא פירסום, רק עבד את ה' בצנעא והניח את ביתו לתפארת בישראל, נלב"ע כ"ח תשרי תשפ"ב, ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת ידידנו הרבני הנגיד הר"ר יעקב דב ב"ר אליהו שטרנבוך זצ"ל מציריך תמך במוסדות התורה וחסד בארץ ובחו"ל ועמד לימין מרן שליט"א בהעמדת וביסוס הישיבה הקדושה ברוח נדיבה נלב"ע כ"ו תשרי תשע"ט, ת.נ.צ.ב.ה.

נתרם לעילוי נשמת הרה"ח ר' לוי יצחק ב"ר אברהם יששכר דוב קניג זצ"ל, נלב"ע ז"ך תשרי תשע"ו, ת.נ.צ.ב.ה. נתרם על ידי בני משפחתו. ברכת מזל טוב לידידנו עוז הרה"ח ר' שמעון דווידוויטש שליט"א מעסקני העדה החרדית לרגל שמתח הולדת בנו בשעט"מ, יה"ר שיוכה לגדלו לתורה ולחופה ולמעש"ט

בני מלאכים, אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים, אנו כחמורים, ואיננו יכולים להגיע לדרגת הגר"א, והגר"א לדרגת האריז"ל, והאריז"ל להרמב"ן, והרמב"ן לגאונים, והגאונים לאמוראים, והאמוראים לתנאים, ותנאים לאנשי כנסת הגדולה וכו', ולכן אצילנו לא יעלה על הדעת לחשוב שיסוד האדם מקוף, שהרי אבותינו הם קדושי עליון כמלאכים ולא להפך.

גודל החילוק בין קיום המצוות בהתלהבות לקיום המצוות מלומדה

"ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך", (א, ד.)

במדבר כא (ב"ר ג, ח) איתא, "ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך - בין מעשיהן של צדיקים למעשיהן של רשעים", ע"כ.

וראוי להבין למה הוצרך הקב"ה "להבדיל" בין מעשיהם של צדיקים למעשיהם של רשעים, והרי הם רחוקים כרחוק מזרח ממערב, ומה צורך יש בהבדלה כשהדבר מובדל מעצמו.

אמנם יש לבאר כוונת חז"ל כפשוטו, שאין מדובר כאן על מעשיהם הרעים של הרשעים, אלא מדובר כאן על מעשיהם הטובים של הרשעים, שמעשיהם הטובים של רשעים דומים מאוד כלפי חוץ למעשיהם הטובים של צדיקים, אבל הקב"ה בוחן לבבות ו"מבדיל" בין מעשי הצדיקים למעשה הרשעים כהבדלת האור מהחושך, כי הצדיקים מקיימים את המצוות מתוך דבקות בקב"ה ומתוך חמימות הלב, ומעשיהם "מאירים" ממש כאור יום ובוהקים באור גדול, אבל מעשי הרשעים דומים ל"חושך" כיון שהם מקיימים את המצוות ביבשות וחיצוניות ללא הרגשת הלב, ומעשיהם הטובים דומים ל"חושך" לעומת מעשיהם הטובים של צדיקים.

ויש לפרש עוד שההבדלה הנצרכת כאן היא על אותם רשעים הנראים כלפי חוץ כצדיקים, וכגון אותם בזמנינו השופכים דם כשרים מתוך כסות של 'קנאות' עד שנדמה כאילו הם צדיקים ממש, ועליהם נאמר "ויבדל אלוקים בין האור ובין החושך", כי אמנם אותנו יכולים הם לרמות, אבל את הקב"ה אי אפשר לרמות, והוא יודע להבדיל בין צדיק אמיתי לצדיק מזויף המתכסה בכסות שקר.

אין להתפשר על דרך השלימות בעבור מניעה מהמינים לכפור בקב"ה

"ויאמר אלוקים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו", (א, כו.)

פירש"י, "אע"פ שלא סיעוהו ביצירתו ויש מקום למינים לרדות, לא נמנע הכתוב מללמד דרך ארץ ומידת ענוה, שיהא הגדול נמלך ונוטל רשות מן הקטן", ע"כ.

כאשר הנהיג רבינו ה"חתם סופר" את "שיטת ההתבדלות" בהונגריה, להיפרד לגמרי מקהילות הפושעים והמשכילים, היו שבאו בטענות שבה מפסידים הרבה את האפשרות להשפיע על כלל הציבור, שהרי אם היו מקרבים את הפושעים או לכל הפחות שומרים קשר עמהם, היה אפשר לשמור עליהם שלא יתרחקו מהדת לגמרי, אולם תלמידי החת"ס השיבו בדברי רש"י כאן אשר מבואר בדבריו שאין אנו צריכים לוותר על השלמות שלנו כדי למנוע מהמינים והאפיקורסים לטעות, שהרי מבואר בדברי רש"י שכאשר כתוב "נעשה אדם" הרי זה משאיר פתח למינים להשתמש בזה לשיטתם שכביכול יש בעולם יותר מבואר אחד, ואעפ"כ העדיף הקב"ה שאנחנו נלמד מידה טובה דדרך ארץ וענוה, ולא נוותר על זה בכדי להשפיע על הפושעים, וא"כ

הוא הדין בעניין הפירוד מרשעים, כיון שכדי להשיג שלמות אנו מוכרחים להתנתק מהם [שהרי כל קשר עם רשעים ואפילו הקטן ביותר מזיק לרוחניות], לכן צריך להתנתק מהם - גם על חשבון הדבר שלולא הניתוק היה אפשר לפעול יותר להשפיע עליהם לטובה.

ובאמת זהו יסוד טענת גדולי ישראל במלחמה נגד תנועת המזרחי בתחילת דרכם, שהלא הם טענו שכל כוונתם להתערב עם החופשיים זהו רק כדי שיוכלו להשפיע ולהשיג רווחים ליהדות, אבל גדולי ישראל זעקו שלו יהי כדבריהם, מ"מ אסור לנו להפסיד שלמות ולוותר על חלקים מהתורה בכדי להשיג רווחים ביהדות במקום אחר, וכנהיום כבר הוכח לעין כל כמה צדקו גדולי ישראל זצ"ל והצילו בזה את כל בית ישראל.

חובת מוחאה והשתתפות בצער השכינה על מצב הפושעים

"ויאמר קין אל הבל אחיו והיה בהיותם בשדה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגו", (ד, ח.)

הדבר תמוה מדוע הבל נתחייב מיתה, והרי הבל היה לכאורה צדיק גמור, והביא מבכורות צאנו ומחלביהן מנחה לה', ומדוע נהרג ולא הצילו הקב"ה מיד קין.

ונראה שהבל נענש על ששתק כשראה שקין מביא קרבן ממין גרוע שבפירותיו ולא הוכיחו שצריך להביא לקב"ה מהמובחר, ונענש במידה כנגד מידה, שכשם שהוא לא התערב במעשיו של קין וכאילו אין הדבר נוגע לו, כך גם הקב"ה לא התערב כשקין בא להורגו, והניח לקין לעשות בהבל כרצונו.

ויש בזה מוסר השכל לדידן שנמצאים אנו בארץ הקודש תחת שלטון של רשעים המורדים בתורה הקדושה ובמצוותיה, ובפרט בתקופה האחרונה שהם משברים לאט לאט את חומות השבת בארצנו הקדושה ומרבים תחבורה ציבורית בעצם יום השבת ה", שלא ידמה האדם כי טוב לו במה שהוא ובניו הולכים בדרך התורה ואין לו עסק במעשה הרשעים, אלא יידע שאנו כולנו בניו למקום ית"ש, והקב"ה תובע מאתנו למה אנו שותקים כבלע את הקודש ומארים אנו כאילו אין הדבר נוגע לנו.

בימי המלחמה בשעה שהגיעו לאנגליה השמועות שהנאצים ימ"ש הורגים ומענים וטובחים באכזריות ריבי רבבות יהודים אנשים נשים וטף, כולל צדיקים וקדושי עליון, אמר מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל שזהו גזירה נוראה ואין לנו רשות כלל להרהר ולחפש טעמים מדוע עשה ה' ככה, שדרכי ה' נסתרים, אבל מאידך גם אין מקום לתמוה מדוע נהרגו צדיקים וקדושי עליון במיתות משונות ואכזריות, כי יש לומר בפשוטו שאותם צדיקים וקדושי עליון נתפסו בעוון הרשעים כיון שלא מיחו כל הצורך וכמבואר בגמ' בשבת (נ"ה ע"א) שהצדיקים נענשים יחד עם הרשעים כשאינם מוחים בהם, ובכה מו"ר ואמר, "משפטי ה' תהום רבה, הקב"ה מעניש לא רק על שאין אנו מוחים ברשעים אלא גם על שאין אנו מצטערים על מעשה הרשעים וכאילו אין הדבר נוגע לנו כלל".

ובדומה לזה שמעתי מפי הגרא"א דסלר זצ"ל שאפשר שהצדיקים שנהרגו במלחמה הנוראה היה בעוון שלא מיחו ברשעים, והוסיף בזה ביאור כנ"ל שזהו מידה כנגד מידה, שאם אנחנו לא מתערבים למחות ולא איכפת לן ממצב כלל ישראל, הקב"ה מתנהג עמנו במידה כנגד מידה ואף הוא אינו מתערב להצילנו מיד שונאינו המבקשים לאבדנו רח"ל.

הוראת מרן שליט"א בעקבות התרחבות חילולי השבת ה": החובה על כל יחיד למחות לנוכח פירצת חילולי השבת

כמו כן במרכז מעמד 'הקבלת פני רבו' אצל מרן שליט"א שהתקיים ביום חמישי ג' דחול המועד סוכות בהשתתפות רבנים ואדמו"רים ראשי ישיבות ודיינים וחברי בד"צ העדה החרדית, ביקש מרן שליט"א ממקורבו הסד"ד דהעדה החרדית הרה"ג ר' יצחק שלמה בלויא שליט"א להודיע משמו על החובה המוטלת על כל יחיד בשעה זו, הן למחות על חילולי השבת, והן להתחזק ביותר בשמירת השבת בשעה זו שנפרצו חומות שבת קודש ה".

מרן שליט"א ביקש מהרה"ג ר' יצחק שלמה בלויא שליט"א להוסיף ולחדד, כי מלבד הנחיצות הגדולה בחיזוק בשמירת שבת אצילנו - להקפיד לקבל שבת קודש בזמן וכדו', יש להניח דגש על חובת המחאה בפרהסיה, לצאת לרחובה של עיר למחות נגד חילולי השבת בשעה זו שמתרבים חילולי השבת בפרהסיה ה".

לאחר שבתקופה האחרונה התרחבה הפרצה בחומות השבת בהפעלת תחבורה ציבורית ה"י בעיצומו של יום השבת קודש, ולאחר ששרת התחבורה הכריזה על הפעלת קווי רכבת הקלה בשבת, עורר מרן רבינו שליט"א על החובה לפעול לגדור את פרצות חומות השבת ולמחות על חילולה.

במהלך ביקורי החג שנערכו בסוכתו של מרן רבינו שליט"א על ידי רבנים וחברי הבד"צ, עורר רבינו על החובה לגדור גדר ולעמוד בפרץ ולמחות בכל עוז לנוכח חילולי שבת קודש המתרבים ה". במהלך דבריו עמד על כך שחובת מחאה על חילולי השבת הוא גם אם לא היה מועיל למנוע את הפירצה, **שכן בעצם הדבר שיוצאים למחות, מוכיחים בזה שכואב לנו מחילולי השבת ואיננו יכולים לשתוק על כך, וזהו קידוש השם, ומאידך כשאין משמיעים קול מחאה, זהו סימן מובהק שלא איכפת לנו, וזהו חילול ה' שאין כמוהו.**

ממשיכים לקרוע שערי שמים בתפילות לרפואתו של רבינו הגדול מרן משה בן דבורה שליט"א

לאחר סיבוך וקשיים בתפקוד הריאות, עובר מרן שליט"א בתקופה זאת הליך רפואי מציל חיים לתפקוד הריאות. יצוין כי בחסדי שמים מנהל מרן שליט"א את סדר יומו בביתו, אך עם זאת צריך רחמי שמים מרובים הן להצלחת ההליך הרפואי הקריטי להצלת חייו, והן לחיזוקו והתאוששותו במהרה. כלל ישראל ממשיך לקרוע שערי שמים לרפואת רבינו מרן משה בן דבורה לרפוא"ש בתושח"ו

מתחילים מבראשית - והפעם יש לכם חלק!

בשל היענות העצומה בס"ד למיזם המיוחד של הנצחת גיליונות לשנה הקרובה, אנו פונים בקריאה של חיבה לרבבות קוראי העלון - הזרזו לקחת חלק בהנצחת גיליון בתאריך הקרוב לליבכם. א"י"ה כל השמות שגיעו בשבועות הקרובים יוכנסו לברכה קמיה מרן שליט"א. **לשותפות והנצחה באחד הגיליונות התקשרו:** 0799691219 **היענותכם תאפשר לנו להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב את תפוצת הגיליון**